

JHL:n lausunto: HE 74/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

JHL kiittää sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaa mahdollisuudesta lausua esitykseen.

Esityksessä asumistuen saamisen ehtoja on tarkoitettu muuttamaan. Esimerkiksi tukeen vaikuttavien tulojen vaikutusta kiristettäisiin, tukiprosenttia laskettaisiin ja ansiotulovähennyksestä luovuttaisiin.

JHL:n lausunnon pääsanoma:

- 1. Matalapalkkaiset ja/tai osa-aikaisesti työskentelevät ihmiset tarvitsevat asumistukea selvittääkseen**
- 2. Esitys sorsii erityisesti naisia ja yksinhuoltajia**
- 3. Osa-aikaiseen työntekoon tulee kannustaa, ei rangaista siitä**
- 4. Esitys pahentaa matalapalkka-alojen työvoimapulaa entisestään, erityisesti pääkaupunkiseudulla**

1. Matalapalkkaiset ja/tai osa-aikaisesti työskentelevät ihmiset tarvitsevat asumistukea selvittääkseen

Asumistuen heikennykset osuvat ilman muuta esimerkiksi työttömiin, eläkeläisiin ja opiskelijoihin.

Asumistukea tarvitsevat kuitenkin myös työtä tekevät ihmiset, joiden palkka on matala ja/tai jotka tekevät töitä osa-aikaisesti. [Kelan asumistukitilaston](#) mukaan joulukuussa 2021 yleistä asumistukea saavista työssä olevia oli yli 64 000.

Hallituksen yksi tavoite asumistuen heikentämisellä on patistaa ihmisiä töihin. Valitettavasti tuen heikentäminen osuu myös niihin ihmisiin, ja yksin lastaan hoitaviin, jotka jo tekevät töitä. Näille ihmisille asumistuki on tärkeä turva, jotta elämä pysyy raiteillaan. Heille kyse on yksinkertaisesti siitä, että pelkällä työllä ei tule toimeen. Näitä ihmisiä tuen heikentäminen ei motivoi, se lamaannuttaa.

JHL edustaa laajasti erilaisia julkisia ja hyvinvointialojen työntekijäryhmiä. Edustamistamme aloista esimerkiksi koulunkäynnin ohjaajat ja muut

opetuslalla määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevät, ravitsemus- ja puhtaustalan ammattilaiset, perhepäivähoitajat sekä sote-puolella matalapalkkaiset hoiva- ja henkilökohtaiset avustajat sekä lähihoitajat joutuvat alhaisen palkkatason tai riittämättömän tuntimäärän vuoksi täydentämään toimeentuloaan asumistuella tai sovitellulla päivärahalta.

Asuistuen heikennykset siis osuvat julkisen sektorin pienipalkkaisiin, tärkeää työtä tekeviin ammattilaisiin.

Leikkaukset yleiseen asumistukeen tulevat lisäämään myös toimeentulotuen tarvetta merkittävästi. Lisäksi hallitus suunnittelee useita muita työntekoon ja sosiaaliturvaan liittyviä heikennyksiä, joiden yhteisvaikutus on suuri.

2. Esitys sorsii erityisesti naisia ja yksinhuoltajia

Esityksen sivulla 21 tuodaan esille, kuinka vaikutukset kohdistuvat sekä saajamäärien että tuen tason keskimääräisten muutosten osalta erityisesti työssäkäyviin ja yksinhuoltajiin. Tuensaajien selvä enemmistö näissä ryhmissä on naisia. Osa-aikatöiden tekeminen on yleistä juuri naisilla, ja matalapalkkaiset alat ovat usein naisvaltaisia.

JHL näkee, että hallituksen esitys lisää epätasa-arvoa yhteiskunnassamme.

SAK on arvioinut, että esitys heikentää yhden lapsen yksinhuoltajavanhemman, jonka palkkatulot ovat 2600 euroa kuukaudessa, toimeentuloa jopa 220 eurolla kuukaudessa.

Yksinhuoltajat kantavat suurta vastuuta ei vain itsestään, vaan myös lastensa hyvinvoinnista ja tulevaisuudesta. Leikkausten sijaan yksinhuoltajat ja matalapalkka-aloilla työskentelevät naiset tarvitsevat kaiken mahdollisen tuen yhteiskunnalta.

JHL yhtyy SAK:n näkemykseen siitä, että lainvalmistelun yhteydessä ei ole tehty riittävästi arviota leikkausten vaikutuksista naisten työssäkäyntiin ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

3. Osa-aikaiseen työntekoon tulee kannustaa, ei rangaista siitä

Esityksessä kirjataan kuinka ansiotulovähennyksen poistaminen heikentää merkittävästi kannustimia ottaa vastaan työtä etenkin pienillä kuukausittaisilla työtunneilla.

JHL näkee, että tämä on haitallinen suunta. Ennemminkin työelämän joustoja Suomessa tulisi lisätä, jotta ihmiset pysyisivät työelämässä työkykyisinä ja pidempään.

JHL korostaa, että moni osa-aikaisesti työskentelevä ei tee sitä puhtaasti vain "koska huvittaa tehdä vähemmän töitä". Monilla on taustalla sairauksia tai vammoja, jotka estävät täyden työnteon.

Heidän kuntoutumisensa vuoksi sekä yhteiskunnan kustannusten kannalta on parempi, että nämä henkilöt tekevät edes osa-aikaisesti töitä kuin että olisivat kokonaan työelämän ulkopuolella. Heitä ei tulisi rangaista siitä, että heillä ei ole terveydentilansa vuoksi mahdollisuuksia sadan prosentin työntekoon.

Lisäksi osa-aikaisissa työntekijöissä on esimerkiksi lasten vanhempia sekä ikääntyneitä vanhempiaan hoitavia työntekijöitä. Heitäkään ei tulisi rangaista siitä, että hoitavat muita.

Politiikassa on tärkeää ottaa huomioon ihmisten erilaiset terveyden- ja elämäntilanteet. Joskus on tärkeämpi hoitaa omaa terveyttään tai läheisiään kuin tehdä täysillä töitä. Se on myös yhteiskunnalle halvempaa vähempinä sairauskustannuksia, vältettynä työkyvyttömyyseläkkeenä sekä pienempinä varhaiskasvatuksen tai sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kustannuksina.

4. Esitys pahentaa matalapalkka-alojen työvoimapulaa entisestään, erityisesti pääkaupunkiseudulla

Esitys heikentää matalapalkkaisten alojen houkuttelevuutta. Jopa esityksessä itsessään kirjataan kuinka kannustimet työllistyä hyvin pienipalkkaiseen koko-aikatoihin voivat heikentyä. JHL näkee, ettei Suomella ole varaa tähän.

Näin esitys lisää entisestään työvoimapulaa yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla. Erityisesti sosiaali- ja terveydenhuolto- sekä varhaiskasvatusala kärsivät vakavasta työvoimapulasta. Näillä aloilla työskentelevien ihmisten mahdollisuuksia tehdä työtään ei kannata heikentää. Muuten tilanne huononee entisestään.

Asumistuki on erityisen tärkeää kasvukeskuksissa työskenteleville ihmisille, sillä asuminen niissä maksaa niin paljon. Kuitenkin juuri kasvukeskuksissa on myös suuri tarve matalapalkkaisten ihmisten tarjoamille palveluille kuten varhaiskasvatukselle. Esitys lisänneekin työvoimapulaa juuri näillä alueilla.